

WHITEPAPER

Parkmanagement Elzenburg

Verkenning naar de mogelijkheden op het bedrijventerrein

Gemeente Oss

HAN_UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

INHOUD

INLEIDING 04

PARKMANAGEMENT 06

BEREIDHEID ONDERNEMERS ELZENBURG 09

SCENARIO INTRODUCTIE 15

VERVOLG 19

01 INLEIDING

Bedrijventerrein Elzenburg is van groot economisch belang voor Oss. Het ligt ten noorden van de gemeente en is uniek vanwege haar trimodaliteit. Deze whitepaper dient ter informatie over de mogelijkheden van parkmanagement op Elzenburg. Deze informatie is voornamelijk bestemd voor het bedrijfsleven op Elzenburg en de gemeente. Tijdens de uitvoering van dit onderzoek zijn 18 ondernemers op Elzenburg en 4 parkmanagers uit de regio geïnterviewd. Deze ondernemers vertegenwoordigen gezamenlijk 1/3 van het bedrijfsoppervlakte. Wanneer deze ondernemers gevraagd werd naar de samenwerking op het terrein is er een rode draad in het antwoord te herkennen: ‘We weten elkaar te vinden wanneer het nodig is’.

> **“WE WETEN ELKAAR TE VINDEN WANNEER HET NODIG IS.**

Van september 2021 tot januari 2022 hebben 4 studenten van de minor circulaire economie aan de HAN onderzoek gedaan naar het gebruik van de verschillende modaliteiten op Elzenburg. Eén van de adviezen van de studenten was het implementeren van parkmanagement. Tijdens de presentatie van dit project hebben enkele ondernemers interesse getoond in dit advies. De gemeente Oss heeft vervolgens opdracht gegeven tot dit vervolgonderzoek.

Dit vervolgonderzoek sluit daarnaast aan bij ambitie 5.3 van de Strategienota Economie 2021-2025: ‘We inventariseren de wensen en behoeften van bedrijven aan en rondom de binnenhaven van Oss. Dit is een eerste stap naar een verkenning van een duurzame gebiedsontwikkeling van het havengebied’.

Gemeente Oss is geografisch gezien een aantrekkelijke locatie voor de maakindustrie en logistiek. De gemeente beschikt over verschillende spoorlijnen, een goed wegennetwerk rondom het stedelijke gebied en de haven met bedrijventerrein Elzenburg is verbonden aan de Maas. Elzenburg heeft in tegenstelling tot bedrijventerrein Vorstengrafdonk op dit moment geen parkmanagement of vorm van centrale samenwerking. Elzenburg ligt ten noorden van Oss en heeft een oppervlakte van 2,33 km². Op het terrein zijn ruim 200 bedrijven gevestigd. Deze bedrijven zijn voornamelijk actief in de maakindustrie en logistiek, het terrein leent zich hier uitstekend voor vanwege haar trimodaliteit. Het terrein is verdeeld in:

ELZENBURG	(1)
ELZENBURG-ZUID I	(2)
ELZENBURG-ZUID II	(3)
ELZENBURG-WEST	(4)
ELZENBURG-NOORD	(5)

02 PARKMANAGEMENT

Parkmanagement is een vorm van samenwerking tussen ondernemers gevestigd op een bedrijventerrein. Het doel is een manier om de kwaliteit van bedrijventerreinen in stand te houden of te verbeteren. Deze samenwerking kan leiden tot inkoopvoordelen of het realiseren van faciliteiten.

Voordelen parkmanagement

- Besparen tijd & Moeite
- Contact tussen betrokken ondernemers
- Kostenbesparend
- Gezamelijke belangen behartigen
- Bevordert kwaliteit Openbare ruimte

Parkmanagement wordt sinds 2000 toegepast op verschillende bedrijventerreinen. Zowel op bestaande als nieuwe terreinen. Onderstaand wordt verder ingegaan op 4 verschillende parkmanagementorganisaties. Deze organisaties komen uit de regio of zijn vergelijkbaar met de gemeente Oss.

> **HET BELANGRIJKSTE IS DAT JE ALS PARKMANAGER DE ONDERNEMERS KAN TONEN DAT JE WAARDE TOEVOEGT.**

SBBU

De SBBU is als parkmanagementorganisatie actief voor 255 Udense bedrijven. Stichting Beheer Bedrijventerreinen Uden (SBBU) is een samenwerkingsorgaan van aangesloten ondernemingen en werkt samen met de gemeentelijke overheid. Het doel van deze samenwerking is het vergroten van de concurrentiekracht van de participerende bedrijven en het bevorderen van de economische groei. Onder meer door collectieve voordelen, ontzorging, het terugdringen van de milieukosten en een efficiënter gebruik en beheer van de verschillende bedrijventerreinen. De SBBU is als parkmanagementorganisatie actief voor 255 Udense bedrijven.

STICHTING POM

De stichting POM is opgericht door de ondernemersverenigingen Ondernemend Veghel, ONS (Schijndel), BtB Sint-Oedenrode en EBK (Erp). POM vertegenwoordigt 900 bedrijven binnen de gemeentegrenzen van Meierijstad. Leidende nationale en internationale bedrijven, een mooi en divers midden- en kleinbedrijf en vele zelfstandige ondernemers. Hun doel is helder: Een optimaal ondernemersklimaat met een goede balans tussen werken, wonen en leven in de gemeente Meierijstad.

WEERT

Parkmanagement Weert is de actieve schakel tussen het bedrijfsleven, de Gemeente Weert, de overheid en de ondernemers onderling. Zij faciliteren, ontzorgen, adviseren, informeren en voeren hele praktische zaken uit voor ondernemers. Ondernemers, bedrijventerreinen en -verenigingen werken samen met parkmanagement Weert aan een optimaal ondernemersklimaat en hoogwaardige bedrijventerreinen.

VORSTENGRAFDRONK

Vorstengrafdonk is in Oss het enige bedrijventerrein met een parkmanagement. Op Vorstengrafdonk werken ongeveer 1.300 mensen bij 16 bedrijven. Het parkmanagement zorgt hier voor het goede verloop van de dagelijkse gang van zabken. Daarnaast werkt het als projectmanagement voornamelijk aan beveiliging, verkeersveiligheid en het aantrekkelijk maken van het terrein voor de arbeidsmarkt. Lidmaatschap van dit parkmanagement is verplicht wanneer ondernemers een kavel aanschaffen, dit is mogelijk aangezien Vorstengrafdonk in tegenstelling tot Elzenburg een jong terrein is.

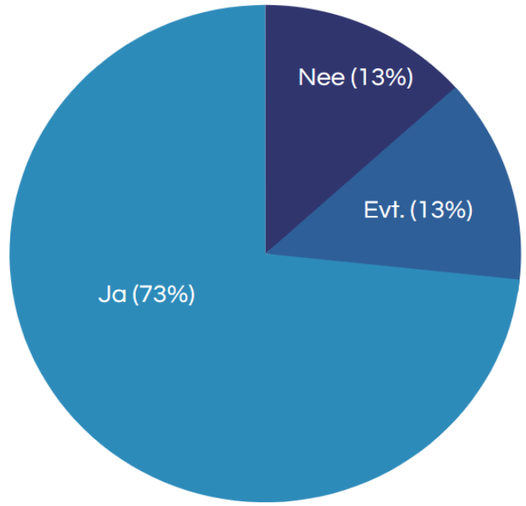

03 BEREIDHEID ONDERNEMERS ELZENBURG

Ondernemers geven aan het belang in te zien van parkmanagement. De bereidheid wat betreft de voorgelegde thema's varieert. Deze voorgelegde thema's zijn aanvullend op de centrale samenwerking en kunnen eventueel in het vervolgstadium meegenomen worden. Dit onderzoek dient als verkenning op deze aanvullende thema's.

Zoals in het cirkeldiagram af te lezen is, is 73% van de geïnterviewde bereid om op voorhand bij te dragen aan een parkmanagement. Dit gaat uiteraard samen met de inspraak en wensen van de ondernemers. Ondernemers geven aan behoefte te hebben aan een regionale vorm van samenwerking. Zij voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk voor de kwaliteitsverbetering van het terrein. De parkmanager kan ook fungeren als gezamenlijke gesprekspartner met de gemeente.

Naast de basisactiviteiten en de centrale belangenbehartiging zijn er aanvullende thema's die gezamenlijk opgepakt kunnen worden door Parkmanagementorganisaties. Uit de interviews met de parkmanagers en het voorafgaande literatuuronderzoek zijn een vijf thema's naar voren gekomen. Om te verkennen of deze thema's mogelijk draagvlak hebben bij de ondernemers zijn er interviews afgenomen. Tijdens deze interviews zijn de thema's kort geïntroduceerd waarna werd gevraagd naar de visie van de ondernemers visie op dit thema. De thema's worden hieronder kort geïntroduceerd waarna de bereidheid van de ondernemers per thema wordt besproken.

1. BEVEILIGING

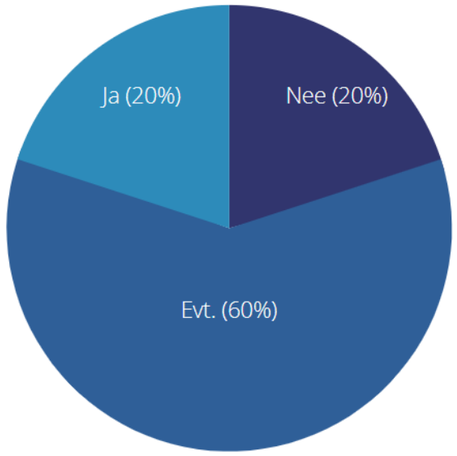
Veiligheid is voor veel bedrijventerreinen een essentieel thema van parkmanagement. De gesproken Parkmanagers geven allen aan dat dit een groot gedeelte is van hun werkzaamheden. Collectieve beveiliging houdt in dat de ondernemers de handen ineenslaan om de beveiliging van de individuele percelen gezamenlijk te regelen (Provincie Gelderland, 2006). Zij geven aan een beveiligingsorganisatie de opdracht om een beveiligingsplan op te stellen en uit te voeren.

VOORDELEN

SURVEILLANCE

COLLECTIEF INKOOP VOORDEEL

CAMERA REGELING

BEREIDHEID ONDERNEMERS

Collectieve beveiliging is voor veel ondernemers op Elzenburg interessant. De ondernemers gaven wel aan dat ze ‘free draggers’ willen uitsluiten. Door gezamenlijk de beveiliging inlichten zijn de ondernemers bang dat zij betalen voor de beveiliging van hun niet betalende buren. Wanneer het merendeel van het terrein meedoet is er wel degelijk animo.

2. AFVALVERWERKING

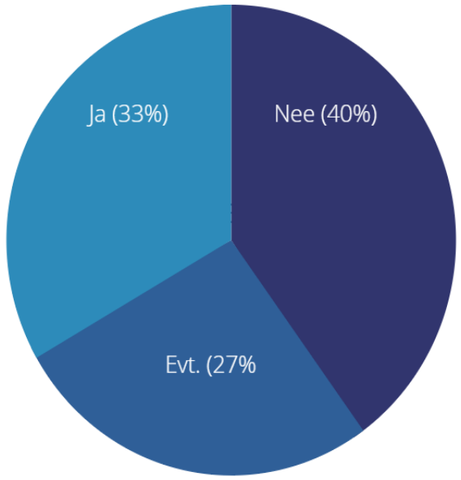
In tegenstelling tot huishoudens zijn bedrijven zelf verantwoordelijk voor het afsluiten van een contract met een afvalinzamelaar. Dit zorgt voor keuzevrijheid per bedrijf. Door deze keuzevrijheid hebben veel bedrijven verschillende afvalinzamelaars. Hierdoor wordt de capaciteit per voertuig vaak niet volledig benut. De schaalgrootte en de efficiëntie van de inzameling zijn niet optimaal. Dit resulteert in hogere kosten voor inzameling, meer voertuigkilometers en gevolgen voor de omgeving. De verschillende inzamelaars zorgen er ook voor dat er op meerdere momenten in de week afval aangeboden wordt, dit zorgt regelmatig voor overlast. De hogere kosten en lage volumes zorgen er voor dat het scheiden van afval vaak niet rendabel is (Rijkswaterstaat,2019).

VOORDELEN

MINDER VERKEERSBEWEGINGEN

COLLECTIEF INKOOP VOORDEEL

ZORGT VOOR EFFICIËNTER SCHEIDEN

BEREIDHEID ONDERNEMERS

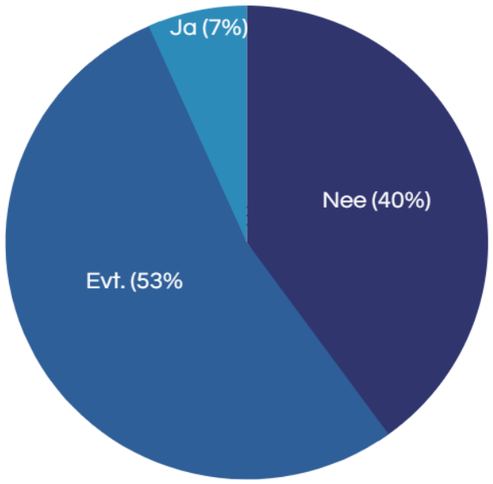
De bereidheid op collectieve afvalverwerking vrij verdeeld. De ondernemers die geen interesse tonen hebben voornamelijk reststromen die lastig gezamenlijk te verwerken zijn, het collectief verwerken is voor hun daarom geen optie. De ondernemers die wel bereidheid tonen zien het collectieve voordeel. Daarnaast kan er door zo’n samenwerking gekeken worden naar welke reststromen eventueel interessant zijn voor de buren.

3. COLLECTIEVE ENERGIE INKOOP

De collectieve inkoop van energie is voordelig voor veel ondernemers. Door een energiecollectief worden verschillende gas- en elektraansluiting onder één contract bij één energiemaatschappij ondergebracht (EKB Nederland,2018). Dit is aantrekkelijk, want veel aansluitingen betekenen veel volume en dat levert dat financieel voordeel op. En naast dat financiële voordeel worden bij een energiecollectief ook gunstige contractvoorwaarden gecreëerd voor deelnemende bedrijven.

VOORDELEN

- 10-20% BESPARING OP DE ENERGIE REKENING
- AFNEMEN ZORGEN DOOR EEN DESKUNIDGENPARTIJ
- GUNSTIGE CONTRACVOORWAARDE

BEREIDHEID ONDERNEMERS

De bereidheid voor dit thema is totaal afhankelijk van de voorwaardes van het opgestelde contract. De ondernemers die eventueel hebben opgegeven gaven hierbij aan dat ze interesse hebben wanneer het contract voordeliger is dan het huidige. De bedrijven die op voorhand geen interesse hebben gaven aan individueel al genoeg te verbruiken voor een gevestigde marktpositie. Een nuance hierbij moet zijn dat de gesproken ondernemers voornamelijk veel gebruikers zijn. Voor mkb-ets is dit mogelijk interessanter.

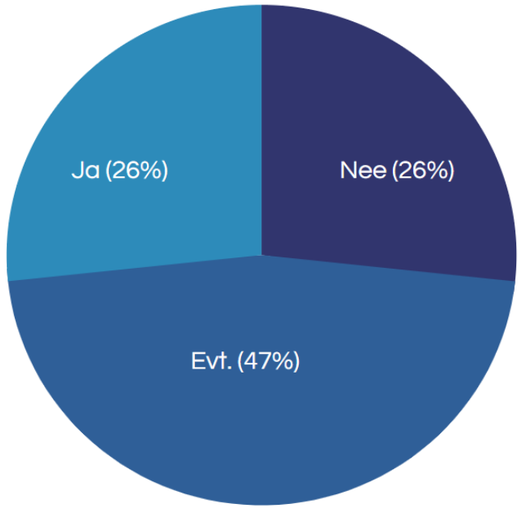

4. DUURZAAMHEID

Verschillende parkmanagementorganisaties zetten zich in voor het gezamenlijk realiseren van verduurzaming. Verduurzaming van een bedrijventerrein vraagt om een collectieve aanpak. Dat betekent een samenwerking tussen ondernemers, vastgoedeigenaren, leveranciers, adviseurs en de overheid (RVON, 2018). Bij deze collectieve aanpak kan gekeken worden naar bijvoorbeeld restwarmte of reststroom. Daarnaast kan er gezamenlijk een deskundige adviseur ingekocht worden die een visie opstelt voor het gehele terrein. De wet-en regelgeving op dit thema blijft zich aanscherpen, door een gezamenlijke aanpak kunnen deze eenvoudiger en goedkoper aangevlogen worden.

VOORDELEN

- RESTWARMTE RESTSTROOM COMBINEREN
- GEZAMELIJKE ENERGIE SCAN
- WEERBAARDER TEGEN WET EN REGELGEVING

BEREIDHEID ONDERNEMERS

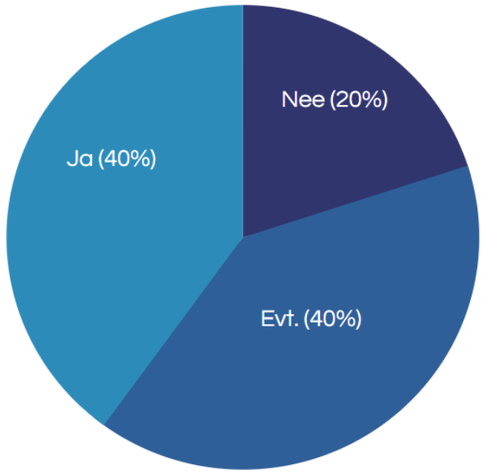
De ondernemers gaven aan individueel al veel stappen te hebben gezet op dit thema. Veel ondernemers hebben recent zonnepanelen aangelegd of zijn hier mee bezig. Daarnaast hebben ondernemers hun isolatie verbeterd en zijn zij bezig met het verminderen van hun verbruik. Ze zagen wel degelijk de toegevoegde waarde van het gezamenlijk kijken naar restwarmte/restenergie. Voor het gezamenlijk laten afnemen van rapportages door een deskundig adviseur was weinig animo. Ondernemers vinden dat dit beter individueel onderzocht kan worden.

5. ARBEIDSMARKT

Er is een arbeidstekort in zowel de maakindustrie als de logistiek, de twee voornaamste sectoren op Elzenburg. Een goed functionerende arbeidsmarkt is voor het bedrijfsleven en voor de overheid een toenemende uitdaging. Veel parkmanagementorganisaties proberen dit tekort gezamenlijk te verhelpen. Dit doen zij door gezamenlijk projecten op te zetten voor de korte en lange termijn. Er wordt bijvoorbeeld gezamenlijk gewerkt aan het realiseren van erkende praktijkleerplekken, het aantrekkelijk maken van het terrein en het uitwisselen van personeel. Daarnaast wisselen verschillende personeelsafdelingen kennis uit over het verhogen van de vitaliteit en duurzame inzetbaarheid van hun medewerkers.

VOORDELEN

- AANTREKKELIJK MAKEN TERREINEN
- VERHOGEN VITALITEIT MEDEWERKERS
- REALISEREN ERKENDE WERKPLEKKEN

BEREIDHEID ONDERNEMERS

De ondernemers hebben interesse in samenwerking op de arbeidsmarkt. Momenteel zijn verschillende ondernemers al bezig met gestructureerde overleggen tussen personeelsafdelingen. Ze geven ook aan de laatste jaren meer in te zetten op de vitaliteit en gezondheid van hun medewerkers door middel kennissessies op deze onderwerpen. Sommige ondernemers denken dat het gezamenlijk aanpakken van het probleem alsnog zorgt voor concurrentie, zij verhelpen het probleem liever individueel. Veel organisaties zijn erkende leerplekken, er is weinig animo om dit gezamenlijk te realiseren. Wanneer zij dit wel gezamenlijk willen oppakken doen ze dat liever binnen hun eigen branche.

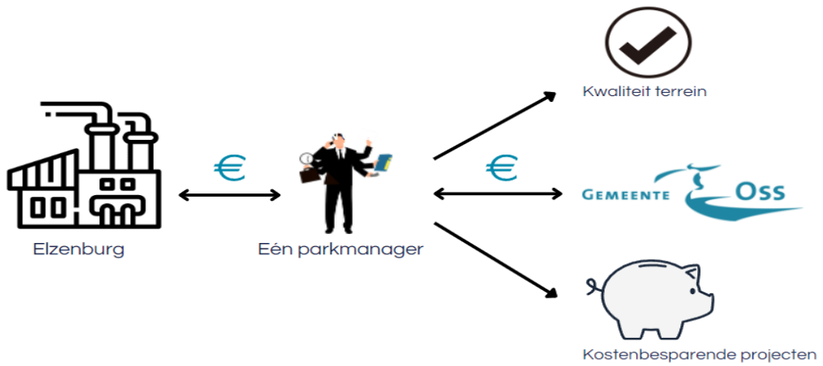
04 SCENARIO INTRODUCTIE

Op basis van de gegevens uit de interviews en literatuuronderzoek zijn drie scenario’s opgesteld. Met een visuele presentatie is deze helder voor gelegd. Ieder scenario heeftvoor- en nadelen. Deze worden verder toegelicht. Belangrijk is om te vernoemen dat deze scenario’s elkaar niet uitsluiten en een combinatie ook mogelijk is, afhankelijk van de vervolggesprekken en de bereidheid.

SCENARIO 1

PARKMANAGEMENT ELZENBURG

Het eerste scenario is parkmanagement specifiek voor bedrijventerrein Elzenburg. Het doel van dit parkmanagement is om de kwaliteit van het bedrijventerrein te verbeteren. Daarnaast kunnen er collectief thema's opgezet worden afhankelijk van de bereidheid van de ondernemers. Deze vorm van parkmanagement wordt op vrijwillige basis opgezet. Op voorhand wordt bepaald hoeveel ondernemers bereid moeten zijn om bij te dragen. Wanneer dit gehaald wordt kan de opstartfase begonnen worden.

De uitvoering van zo'n parkmanagement kan door verschillende partijen opgepakt worden, bijvoorbeeld door commerciële parkmanagementorganisaties. Een vooruitgeschoven persoon uit het bedrijfsleven en/of de gemeente kan deze taak op zich nemen. De gemeente en de bedrijven financieren deze vorm van parkmanagement. de exacte verdeling wordt bepaald tijdens vervolggesprekken. Tijdens deze gesprekken wordt bepaald hoe deze kosten verdeeld worden, bijvoorbeeld op: m², aantal werknemers of de WOZ waarde. M² wordt vaak gebruikt omdat het minder variabel is dan WOZ-waarde of aantal werknemers.

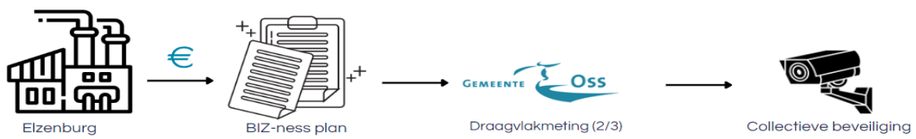
VOORDELEN	NADELEN
Continue samenwerkingsverband op Elzenburg	Minder collectiviteit aangezien het een enkel bedrijventerrein betreft
Centrale belangen behartiging richting de gemeente	Het samenwerkingsverband beperkt zich tot Elzenburg
Verbetering kwaliteit van het terrein	Mogelijk free draggers
Mogelijkheden tot aanvullende samenwerking op collectieve thema's	
Op korte termijn te realiseren	
Groeimodel	

SCENARIO 2

BEDRIJFSINVESTERINGSZONE VEILIG ELZENBURG

Het tweede scenario is de uitwerking van de bedrijfsinvesteringszone (BIZ): Veilig Elzenburg. In een BIZ-zone betalen ondernemers voor de werkzaamheden om het gebied te verbeteren (BIZ Nederland). De activiteiten in de BIZ zijn een aanvulling op die van de gemeente. Voor Elzenburg zou deze BIZ voornamelijk gericht kunnen zijn op de beveiliging van het terrein. Er is zowel interesse in collectieve surveillance als camerabeveiliging. Uit de gesprekken blijkt dat ondernemers openstaan voor collectieve beveiliging wanneer dit zorgt voor een grotere contract capaciteit. Ondernemers willen niet bijdragen wanneer de rest profiteert van hun gemaakte kosten. Een BIZ zorgt ervoor free draggers verplicht worden om bij te dragen. Het opzetten van zo'n BIZ is daardoor niet eenvoudig.

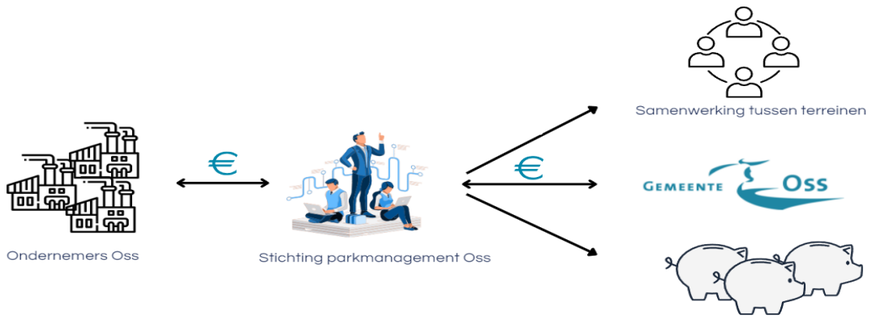

Bij de opzet van een BIZ maken de ondernemers allereerst een BIZness-plan. Hierin komen uitgebreid te staan wat de geplande activiteiten en kosten zijn. De aangesloten bedrijven verenigen zich vervolgens als stichting. Deze stichting maakt een uitvoeringsovereenkomst met de gemeente. De gemeente stelt vervolgens de heffingsverordening vast, hierdoor wordt de inning van de BIZ-bijdrage mogelijk. De BIZ valt of staat bij de draagvlakmeting. Voor deze meting is een respons van minstens 50% nodig. Minstens 2/3 van de respondenten moet voor stemmen, deze groep moet 50% van de totale vastgoedwaarde vertegenwoordigen. Wanneer dit het geval is, worden de rest van de ondernemers verplicht om bij te dragen aan de BIZ. Dit voorkomt dus dat ondernemers profiteren ten kosten van een ander. De heffingsmaatstaaf van deze bijdrage wordt gemeten op basis van de WOZ-waarde. Als doelstelling kan Elzenburg streven naar het keurmerk veilig ondernemen (KVO), dit zorgt voor verzekeringstechnische voordelen.

VOORDELEN	NADELEN
Geen free draggers	Veel administratie
Duidelijke op voorhand afgesproken werkzaamheden	Geen constant samenwerkingsverband in tegenstelling tot parkmanagement
Verbeterde veiligheid op het bedrijventerrein	

SCENARIO 3
PARKMANAGEMENT OSS

Het derde scenario is een overkoepelende parkmanagement voor Oss. Dit overkoepelende parkmanagement zorgt voor een groter bereik en meer verbinding binnen de gemeente. Het parkmanagement heeft door het grotere aantal deelnemers bij dit scenario meer collectiviteit bij de opzet van projecten. Er moet veel onderzoek gedaan worden naar dit scenario waardoor het pas op relatief lange termijn te realiseren is.

In dit vooronderzoek moeten alle specifieke behoefte van de verschillende bedrijventerreinen worden onderzocht. De gemeente Oss telt 13 bedrijventerreinen, van deze bedrijventerrein heeft enkel Vorstengrafdonk een actief parkmanagement. Naast de huidige behoefte van de bedrijventerreinen moet in dit onderzoek ook worden gekeken naar de verbinding met de actieve ondernemersverenigingen, deze verbinding is van groot belang bij de opzet van het parkmanagement. De verdere methode van opzet is te vergelijken met die van scenario 1, waar m² de meest aannemelijke heffingsmaatstaaf is. Scenario 3 kan daarnaast ook voortkomen uit scenario 1. Wanneer de aangesloten ondernemers tevreden zijn over het parkmanagement zullen steeds meer andere ondernemers bereid zijn om aan te sluiten.

VOORDELEN	NADELEN
Relatief groter bereik	Vervolgonderzoek kost veel geld en capaciteit
Meer collectiviteit	Veel verschillende behoeften tijdens opzet
Bevordert samenwerking van bedrijven in Oss	Lange termijn te realiseren

05 VERVOLG

De voorgelegde scenario's sluiten elkaar zoals eerder benoemd niet uit. Scenario 1 kan bijvoorbeeld gezien worden als groeiscenario tot scenario 3. Door regionaal het succes te tonen kan het bedrijfsleven in Oss aanslaan. Daarnaast zijn er ook parkmanagementorganisaties zoals scenario 3 waar enkele bedrijventerreinen een BIZ-structuur hebben.

Voor het vervolg en de opzet van een gekozen scenario is samenwerking van groot belang. Bij deze samenwerking moeten ondernemers, de gemeente en de eventuele parkmanager betrokken worden.

De gemeente heeft budget en ruimte vrijgemaakt om de opzet van dit project verder aan te jagen. Daarnaast is de gemeente bereid om een jaarlijkse bijdrage te geven aan het parkmanagement, dit is bij veel andere parkmanagementorganisaties ook het geval.

De inspanning van de gemeente valt of staat echter bij de bereidheid van de ondernemers. De gesproken ondernemers zijn enthousiast, dit is echter niet representatief voor het hele terrein. Voor de opzet is het essentieel dat de niet gesproken ondernemers hun visie op het onderwerp geven. Vervolgens zou doormiddel van een groot bereidheidsonderzoek een steekproef moeten worden uitgevoerd. Deze steekproef zou kunnen worden gedaan door de parkmanager. Het parkmanagent kan zowel door een commerciële partij als een vooruitgeschoven persoon worden uitgevoerd. Dit zullen de ondernemers en de gemeente samen moeten afstellen.

De bereidheid voor parkmanagement is er, de vervolggesprekken zullen het verder vorm moeten geven.

Auteur: Zidier Adams

Opleiding: Facility Management

Onderwijsinstelling: Hogeschool van Arnhem Nijmegen

Studentnummer 612800

Opdrachtgever: Gemeente Oss

Stagebegeleider: Cindy Hagenstein

Docentbegeleider: Joris Dibbits

Datum: 07-02-2022

LITERATUURLIJST

B. (z.d.). Vind een baan of stage op Bedrijvenpark Vorstengrafdonk Oss. Vorstengafdonk werkt. Geraadpleegd op 2 juni 2022, van https://www.vorstengrafdonk-werkt.nl/\

Duurzame bedrijventerreinen. (z.d.). RVO. Geraadpleegd op 2 juni 2022, van https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzame-bedrijventerreinen

Gemeente Oss. (2022, januari). Moderne maakstad Oss economische strategienota Oss 2021 – 2025.

Gemeente Oss. (2020, januari). Moderne maakstad Oss economische strategienota Oss 2021 – 2025.

Alinea vergrendeld door Zidier Adams (student)
Provincie Gelderland. (2006). Draaiboek parkmanagement beveiliging. docplayer.com. Geraadpleegd op 2 juni 2022, van http://docplayer.nl/2616113-Draaiboek-parkmanagement-beveiliging.html

Rijksdienst voor ondernemend Nederland. (2018, maart). Collectieve aanpak duurzame bedrijventerreinen. Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Rijkswaterstaat. (2019, september). Focus op slimme logistiek bedrijfsafval. Rijkswaterstaat WVL.

SBBU. (z.d.). Welkom bij.. | sbbu.nl. Geraadpleegd op 2 juni 2022, van http://www.sbbu.nl/

Stichting POM. (2022, 22 april). POM. Platform Ondernemend Meierijstad. Geraadpleegd op 2 juni 2022, van https://pom.nl/